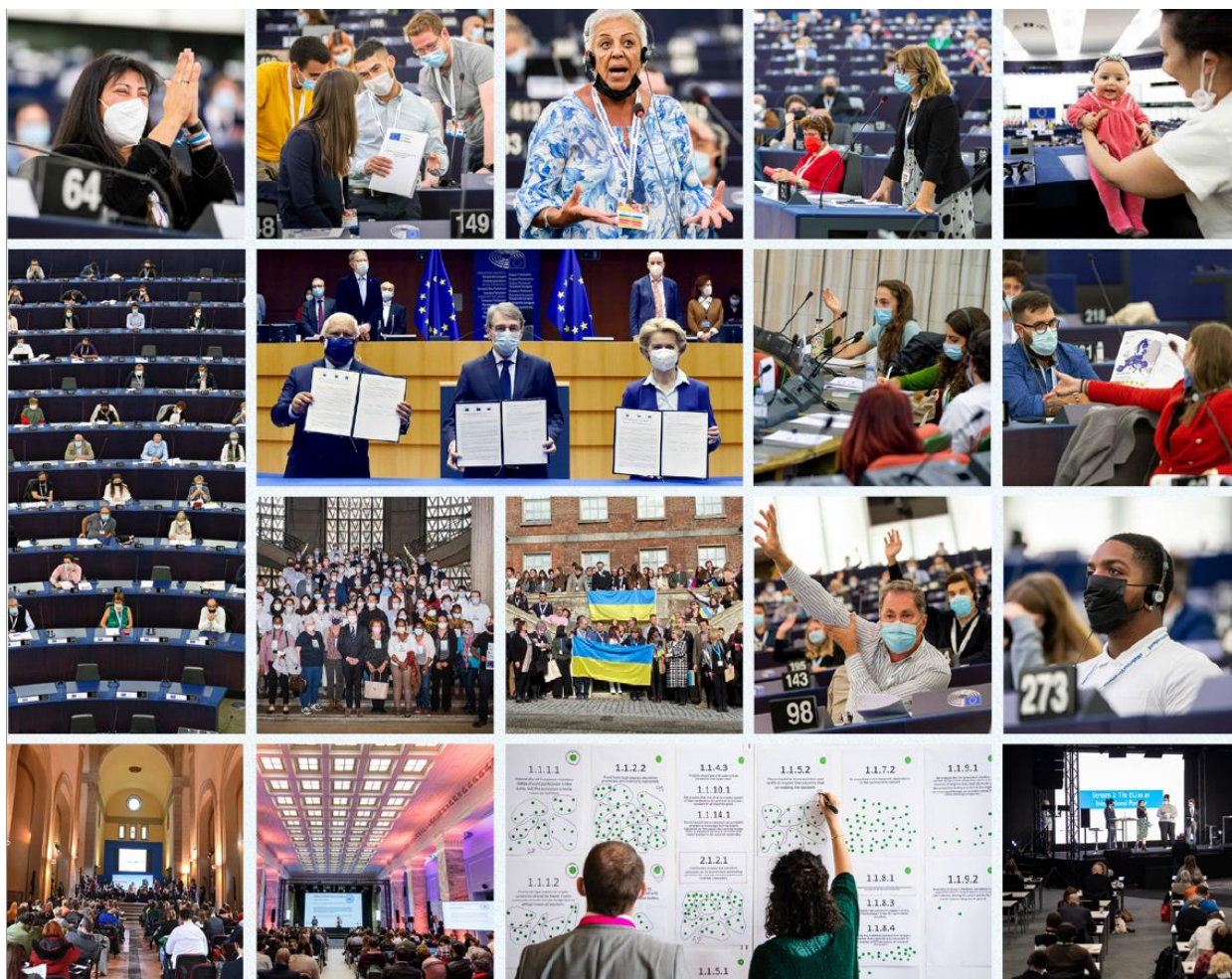

Follow-up van de Conferentie over de toekomst van Europa

– IN CIJFERS –

Conferentie over
de toekomst
van Europa

DISCLAIMER EN AUTEURSRECHT

Dit document met achtergrondinformatie is opgesteld voor de leden en het personeel van het Europees Parlement ter ondersteuning van hun parlementaire werkzaamheden. De inhoud van dit document valt uitsluitend onder de verantwoordelijkheid van de auteur(s) en de hierin geuite meningen geven niet noodzakelijkerwijs het officiële standpunt van het Europees Parlement weer. Reproductie en vertaling met bronvermelding voor niet-commerciële doeleinden zijn toegestaan, mits het Europees Parlement daarvan vooraf op de hoogte wordt gesteld en een exemplaar krijgt toegestuurd.

© Europese Unie, 2024.

*Om contact op te nemen met de auteur(s), gelieve een e-mail te sturen naar: ifru@europarl.europa.eu
<https://conference-followup.europarl.europa.eu>*

Overzicht

Dit verslag biedt een geconsolideerd overzicht van de follow-up van de Conferentie over de toekomst van Europa. Gedurende 2021 en 2022 was de Conferentie een ongezien model van participerende democratie. 450 leden van de plenaire vergadering en vier burgerpanels met 800 willekeurig geselecteerde burgers uit alle lidstaten en met alle achtergronden werden betrokken bij het uitstippelen van het toekomstige traject van de Europese Unie. Uit deze collectieve inspanning kwamen 49 voorstellen voort, met 326 specifieke maatregelen, gespreid over negen thema's.

In de aan het begin van de Conferentie overeengekomen gezamenlijke verklaring hadden de voorzitters van het Europees Parlement, de Raad en de Europese Commissie de burgers uitgenodigd om deel te nemen aan het gesprek en hun mening te geven over de toekomst van Europa. In deze context verbonden zij zich er gezamenlijk toe naar de Europeanen te luisteren en snel aan de aanbevelingen van de Conferentie gevolg te geven.

Belangrijkste bevindingen:

- **Een succes voor de participerende democratie:** Tegen het einde van de zittingsperiode van het Parlement in 2024 heeft de follow-up door de EU-instellingen geleid tot 323 uitvoeringsinitiatieven. Deze initiatieven, zowel van wetgevende als van niet-wetgevende aard, komen overeen met 75 % van alle maatregelen van de Conferentie, hetzij geheel, hetzij gedeeltelijk. Op dit moment, slechts twee jaar na het einde van de Conferentie, is bijna driekwart van de initiatieven afgerond. Dit resultaat weerspiegelt de gezamenlijke inspanningen om de voorstellen van de Conferentie om te zetten in beleidsacties, en bewijst de rol van de Conferentie als innovatieve manier voor het organiseren van de democratische betrokkenheid van de burgers bij de beleidsvorming van de EU. Het resultaat wijst ook op de rol die participatie-instrumenten, naast de structuren van de representatieve democratie, kunnen spelen bij het mogelijk maken van een betere dialoog tussen de burgers en alle niveaus van beleidsvorming.
- **De follow-up verschilt per sector – sterke resultaten op het gebied van *Economie, Klimaat en De EU in de wereld* staan in contrast met zwakkere resultaten op het gebied van *Democratie en Onderwijs*:** De thema's *Economie, Klimaat en De EU in de wereld* van de Conferentie vertonen hoge uitvoeringspercentages, gevolgd door *Gezondheid en Waarden*. Dit geeft aan dat de ideeën van de Conferentie vaak samenvielen met de meer algemene politieke agenda, met steun voor met name het project van de groene en de digitale transitie, bijvoorbeeld dossiers in verband met de Green Deal en economische veiligheid.

De maatregelen van de Conferentie op het gebied van *Democratie en Onderwijs* zijn minder goed uitgevoerd. Dit kan ook verband houden met het feit dat voor sommige ervan een wijziging van de Verdragen nodig is, bijvoorbeeld de opstelling van gemeenschappelijke leerplannen in de hele EU voor bepaalde onderwerpen of de invoering van bijkomende officiële Europese culturele symbolen. In al deze gevallen vereist het overstappen van bepaalde aspiraties van de Conferentie naar maatregelen op EU-niveau dat structurele beperkingen worden overwonnen op het gebied van de bevoegdheden van de EU, door middel van institutionele hervormingen. Daarnaast wordt ook een aantal zeer abstracte of specifieke maatregelen niet aangepakt.

- **De hold-outs – Verdragswijziging en institutionele hervorming:** In totaal zijn voor eenendertig maatregelen van de Conferentie wijzigingen van de Verdragen nodig om ze volledig te verwezenlijken, waaronder vele maatregelen op het gebied van *Democratie en Onderwijs*. De burgers willen dat de EU het niet alleen beter doet op bepaalde beleidsterreinen, maar ook dat zij efficiënter optreedt in het algemeen. Uit de gegevens blijkt dat de sectorale beleidsvorming van de EU weliswaar bij vele maatregelen van de Conferentie aansluit, maar dat de oproepen om de werking van de EU in het algemeen te verbeteren (nog) niet zijn gevolgd. Het Europees Parlement is besprekingen gestart over een herziening van de Verdragen, waarbij het proces van artikel 48 VEU in gang is gezet, met gedetailleerde voorstellen tot wijziging van de Verdragen in twee resoluties en een initiatiefverslag, maar concrete resultaten zijn er nog niet.

Informatie over specifieke dossiers en maatregelen van de Conferentie is te vinden op:

[De website van het Europees Parlement met de follow-up van de Conferentie over de toekomst van Europa](#)

DE CONFERENTIE OVER DE TOEKOMST VAN EUROPA – EEN SUCCES VOOR DE PARTICIPERENDE DEMOCRATIE

De substantiële follow-up van de Conferentie toont aan dat de EU-instellingen vastbesloten zijn om tegemoet te komen aan de zorgen van de burgers. Driekwart van de maatregelen van de Conferentie is reeds geheel of gedeeltelijk aangepakt, hoewel de waarde van bepaald uitvoerend beleid soms moeilijk te beoordelen is en vatbaar is voor interpretatie. Dit maakt van de Conferentie een innovatieve en constructieve manier voor het organiseren van de betrokkenheid van de burgers bij de beleidsvorming van de EU.

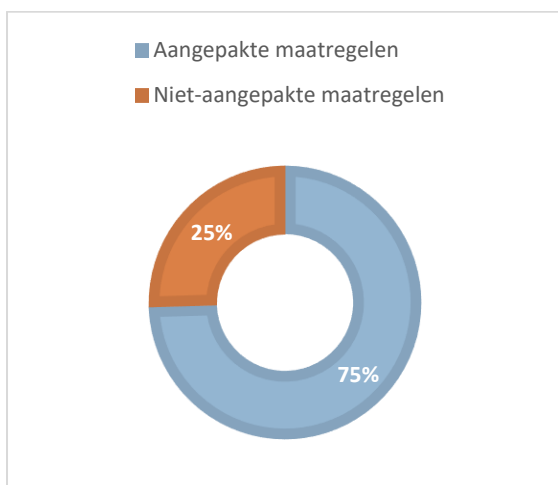
Op 31 mei 2024 waren in totaal 323 uitvoeringsinitiatieven aangemerkt als gerelateerd aan de resultaten van de Conferentie over de toekomst van Europa.

Hiermee is driekwart (75 %) van de maatregelen van de Conferentie aangepakt (243 van de 326). Dit betekent dat een relevante, volledige of gedeeltelijke follow-up is afgerond of momenteel in uitvoering is. Daar staat tegenover dat 25 % van de maatregelen van de Conferentie (83) (nog) op geen enkele manier aangepakt. Sommige van deze maatregelen vereisen voor volledige uitvoering een wijziging van de Verdragen.

Van de in totaal 323 geïdentificeerde initiatieven zijn er 185 van wetgevende aard en 138 van niet-wetgevende aard (respectievelijk 57 % en 43 %). Twee jaar na afloop van de Conferentie is bijna driekwart van de initiatieven afgerond.

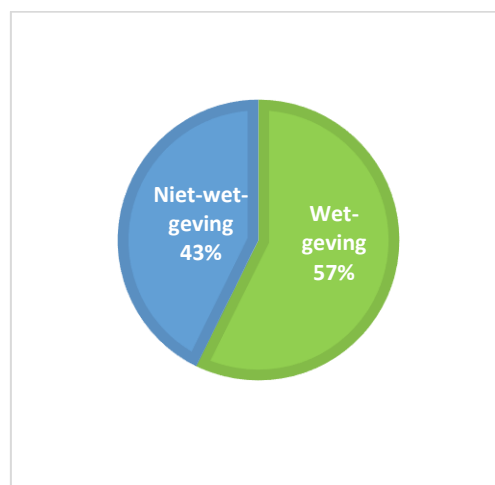
MAATREGELEN VAN DE CONFERENTIE DIE ZIJN AANGEPAKT

243 van de 326 maatregelen van de Conferentie (75 %) aangepakt – 83 van de 326 maatregelen van de Conferentie (25 %) niet aangepakt

WETGEVINGS- / NIET- WETGEVINGSINITIATIEVEN

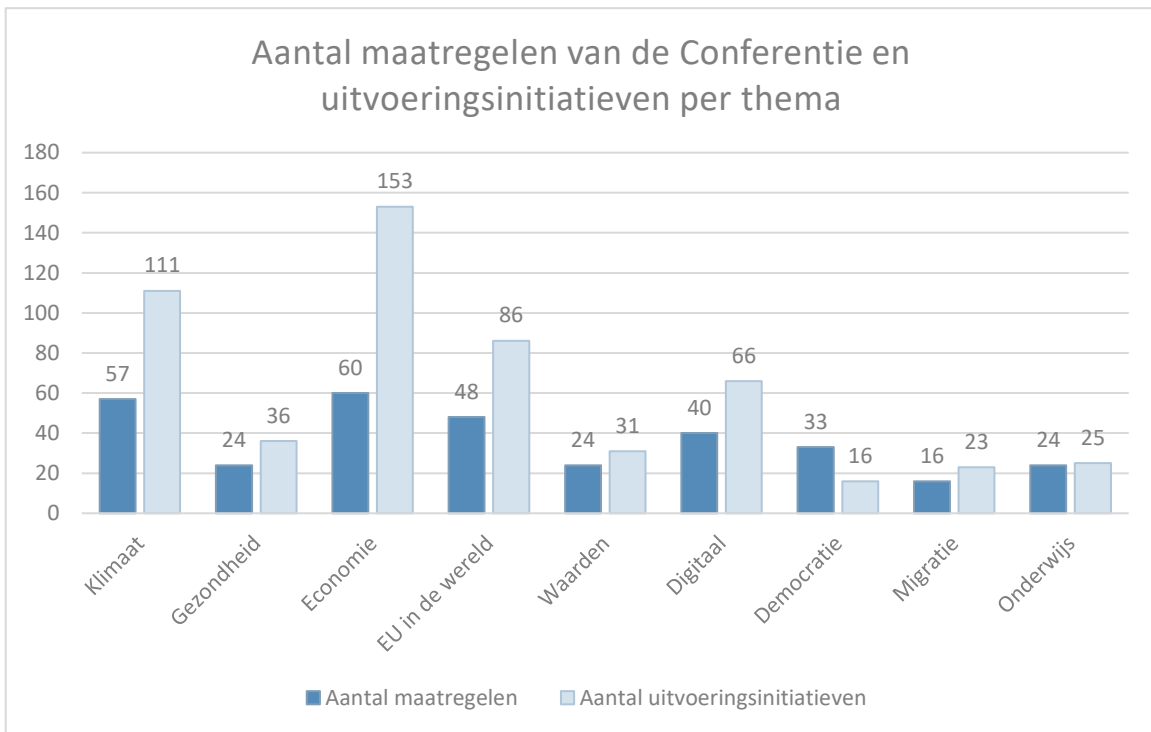
185 van de 323 initiatieven: wetgeving
138 van de 323 initiatieven: niet-wetgeving

Het aantal uitvoeringsinitiatieven verschilt sterk volgens de negen thema's van de Conferentie. Sommige beleidsterreinen zijn duidelijk actiever opgevolgd dan andere.

- De meeste follow-upinitiatieven zijn te vinden in de thema's *Economie* (153 initiatieven), *Klimaat* (111 initiatieven) en *De EU in de wereld* (86 initiatieven).
- De minste follow-upinitiatieven zijn er in *Migratie* (23 initiatieven), *Onderwijs* (25 initiatieven) en *Democratie* (16 initiatieven).

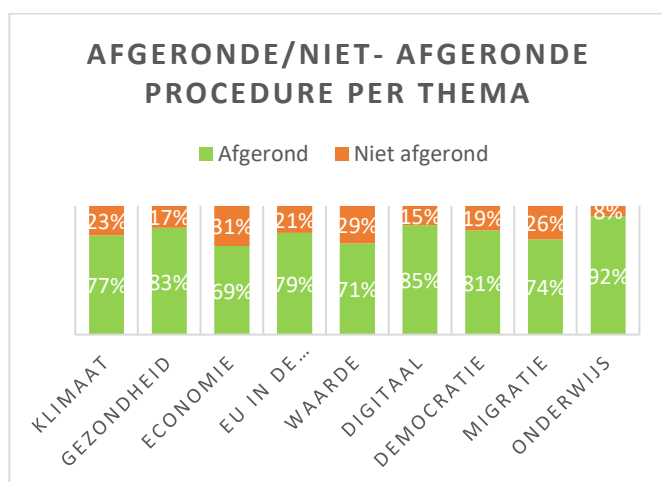
De volgende grafiek toont het aantal uitvoeringsinitiatieven per thema en de manier waarop dit zich verhoudt tot het aantal maatregelen van de Conferentie. (Sommige verschillen kunnen ook te wijten zijn aan de structuur van het oorspronkelijke voorstel van de Conferentie).

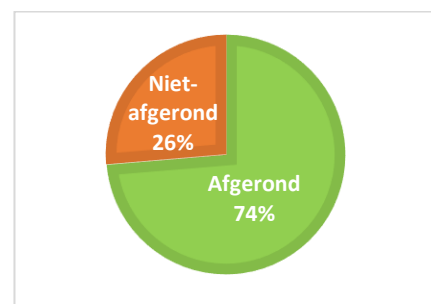
N.B.: In deze grafiek zijn er in totaal meer dan 323 initiatieven. Elk initiatief wordt één keer geteld in elk van de thema's waaraan het kan worden gekoppeld.

Afgeronde procedures (per 31 mei 2024)

Aan het einde van de zittingsperiode van het Parlement waren van de in totaal 323 uitvoeringsinitiatieven 238 procedures afgerond (74 %). Ter vergelijking: 85 procedures waren nog aan de gang (26 %). Ook hier zijn de resultaten genuanceerder en lopen ze uiteen volgens de tijdens de Conferentie behandelde thema's. Het thema *Onderwijs* is een uitschieter, met 92 % van de initiatieven afgerond, de overgrote meerderheid hiervan van niet-wetgevende aard.

238 van de 323 procedures afgerond
– 85 van de 323 procedures niet afgerond

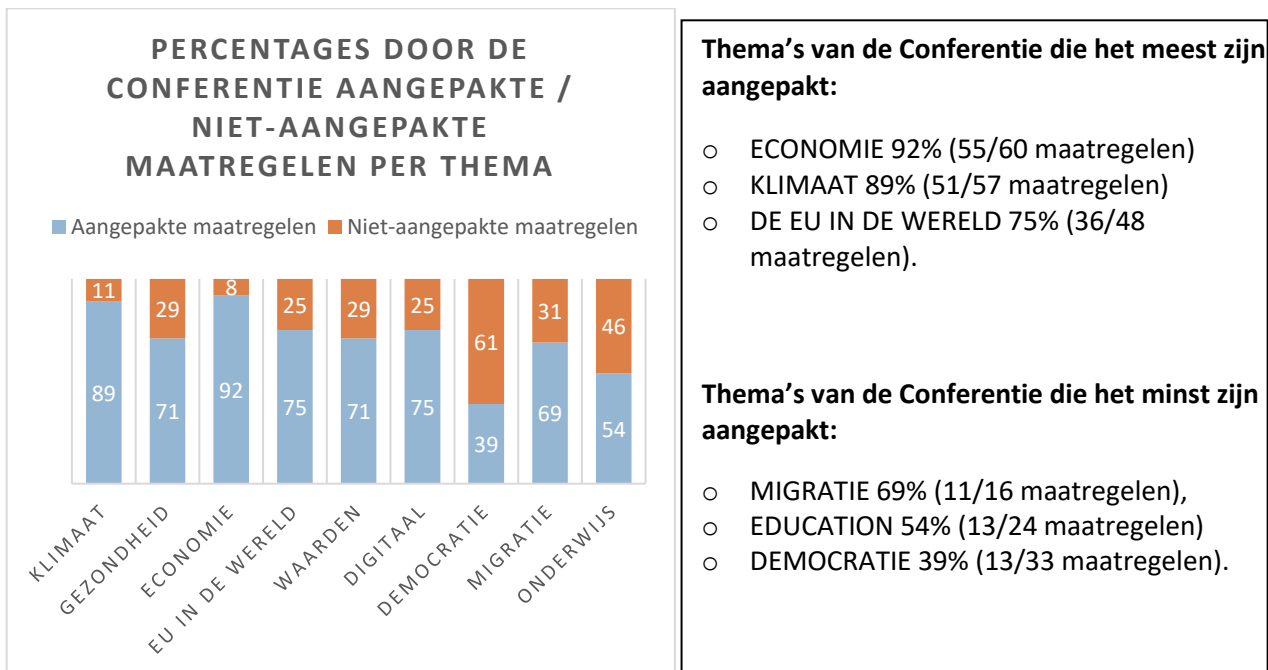
Sommige van de niet-afgeronde procedures kunnen eventueel tijdens de volgende zittingsperiode worden voortgezet. Over een aantal van de openstaande dossiers heeft het Parlement een standpunt in eerste lezing aangenomen. Voor de overige moet het nieuwe Parlement zijn standpunt vaststellen zodra het in juli 2024 weer bijeenkomt.

DE FOLLOW-UPRESULTATEN VERSCHILLEN PER SECTOR: GOEDE RESULTATEN VOOR *ECONOMIE, KLIMAAT EN DE EU IN DE WERELD* – MINDERE RESULTATEN VOOR *DEMOCRATIE EN ONDERWIJS*

Veel maatregelen van de Conferentie op het gebied van *Economie, Klimaat en De EU in de wereld* zijn aangepakt, ter ondersteuning van de agenda voor de groene en de digitale transitie, gevolgd door de thema's *Gezondheid en Waarden*. Veel uitdagingen zijn er nog in de sectoren *Democratie en Onderwijs*. (Nadere gegevens over elk thema zijn te vinden in de bijlage bij dit document.)

Als we de negen thema's van de Conferentie nader bekijken, blijkt een handvol gebieden het meest actief te zijn: *Economie, Klimaat en De EU in de wereld* zijn goed voor het grootste aantal uitvoeringsinitiatieven, het grootste aantal maatregelen van de Conferentie dat is uitgevoerd en de meeste procedures die reeds zijn afgerond.

Migratie, Onderwijs en Democratie zijn de minst actieve gebieden, met de minste uitvoeringsinitiatieven en het kleinste aantal maatregelen van de Conferentie dat is uitgevoerd.

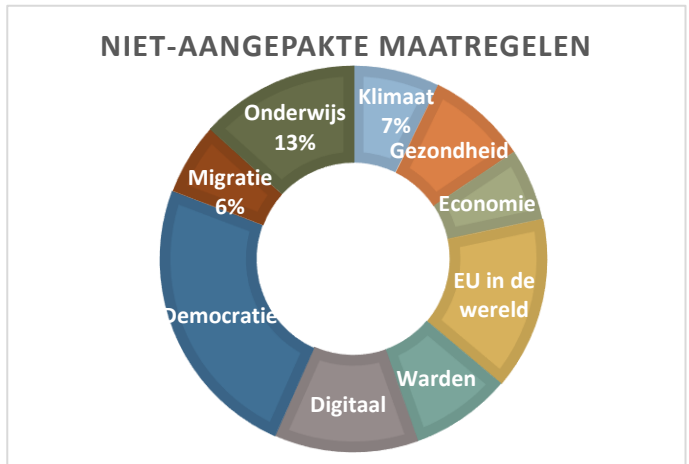

Een van de redenen waarom *Klimaat en Economie* de thema's zijn met het hoogste aantal maatregelen dat is aangepakt, is dat deze thema's betrekking hebben op veel onderling verbonden beleidsterreinen en horizontale beleidsmaatregelen, bijvoorbeeld in verband met de circulaire economie of economische veiligheid. De Conferentie steunde oproepen tot investeringen in nieuwe technologieën, waarbij zij benadrukte dat rekening moet worden gehouden met relevante economische en sociale afwegingen.

83 Maatregelen van de Conferentie zijn niet aangepakt.

Zoals blijkt uit de grafiek, situeren de meeste lacunes zich in de sectoren *Democratie* (20 maatregelen van de Conferentie die niet zijn aangepakt), *Onderwijs* (11 niet aangepakt), *De EU in de wereld* (12 niet aangepakt) en *Waarden* (7 niet aangepakt).

De sectoren met de kleinste lacunes in de uitvoering zijn *Economie* (5 maatregelen van de Conferentie die niet zijn aangepakt), *Klimaat* (6 niet aangepakt) en *Gezondheid* (7 niet

aangepakt).

DE HOLD-OUTS: VERDRAGSWIJZIGING EN INSTITUTIONELE HERVORMING

Voor 31 maatregelen van de Conferentie is een wijziging van de Verdragen nodig om ze volledig te kunnen uitvoeren. Het overstappen van bepaalde aspiraties van de Conferentie naar maatregelen op EU-niveau – met name in de sectoren *Democratie* en *Onderwijs* – vereist dat beperkingen worden overwonnen op het gebied van de bevoegdheden van de EU, met name door middel van institutionele hervormingen. Hoewel het Europees Parlement het proces voor een herziening van de Verdragen in gang heeft gezet, zijn er nog geen concrete resultaten geboekt.

Tijdens de Conferentie richtten de burgers zich op het formuleren van wenselijke beleidsresultaten in plaats van op de mechanismen om ze te realiseren. Dit beschouwden ze als een taak voor de wetgevers en beleidsmakers, met name hun gekozen vertegenwoordigers. Daarom wordt in slechts enkele maatregelen van de Conferentie expliciet aangedrongen op een wijziging van de Verdragen: 8.3, 10.3 en 25.4.

Voor 31 maatregelen van de Conferentie is echter *impliciet* een wijziging van de Verdragen nodig om ze volledig te kunnen uitvoeren. Deze maatregelen situeren zich vooral in de thematische gebieden *Democratie*, *Economie* en *Gezondheid*, maar ook in *Waarden* en *Onderwijs*. Voor de burgers kan het beleid in de sectoren *Gezondheid*, *Energie*, *Onderwijs* en *Buitenlandse zaken* baat hebben bij meer EU. Dit houdt in dat meer besluiten in deze sectoren gezamenlijk worden genomen op EU-niveau, onder meer met gekwalificeerde meerderheid, of dat normen worden vastgesteld voor de hele EU. Andere maatregelen zijn gericht op de invoering van gezamenlijke of verplichte leerplannen op school, bijvoorbeeld over gezond voedsel of biodiversiteit, of op beter onderwijs over de EU, haar geschiedenis en haar integratie. Nog andere zijn erop gericht het sociaal beleid van de EU te versterken en de rechtsstaat beter te handhaven.

Sector	Maatregelen waarvoor een wijziging van de Verdragen nodig is om ze volledig te kunnen uitvoeren	
	Aantal maatregelen	Nummer van de maatregel
Klimaat	1	6.6
Gezondheid	3	8.3; 10.1, 10.3
Economie	7	12.21; 13.5; 14.1, 14.4; 15.5, 15.8; 16.5
De EU in de wereld	2	21.1, 21.3
Waarden	3	25.4; 27.4; 29.5
Digitaal beleid	2	32.1, 32.2
Democratie	10	37.1, 37.6; 38.2, 37.4; 39.1, 39.3, 39.6, 39.7; 40.2, 40.3
Migratie	0	--
Onderwijs	3	46.1; 48.2, 48.3

BIJLAGE

STAND VAN ZAKEN PER THEMATISCH GEBIED VAN DE CONFERENTIE

(1) Klimaat

(2) Gezondheid

(3) Economie

(4) De EU in de wereld

(5) Waarden

(6) Digitaal beleid

(7) Democratie

(8) Migratie

(9) Onderwijs

1) KLIMAAT

("Klimaatverandering en milieu")

Algemene follow-up: Wat KLIMAAT betreft, heeft de plenaire vergadering van de Conferentie 7 voorstellen aangenomen, opgesplitst in 57 maatregelen. De voorstellen zijn respectievelijk gericht op het behoud van het klimaat en de biodiversiteit, het bevorderen van biologisch voedsel en dierenwelzijn in combinatie met voedselzekerheid, en het versnellen van de groene transitie – met name wat energievoorziening en vervoer betreft – alsmede het aanpakken van de sociale kosten ervan.

Het thema is zeer goed aangepakt, met 51 van de 57 maatregelen van de Conferentie op dit gebied die zijn aangepakt. Daarnaast zijn 5 maatregelen op het gebied van KLIMAAT het meest aangepakt überhaupt, d.w.z. dat er het hoogste aantal follow-upinitiatieven voor is genomen. Ongeveer 60 % van de uitvoeringsinitiatieven is wetgevend en de meeste procedures zijn reeds afgerond. Sommige belangrijke dossiers, zoals de hervorming van de regels voor pesticiden, zijn dat evenwel nog niet.

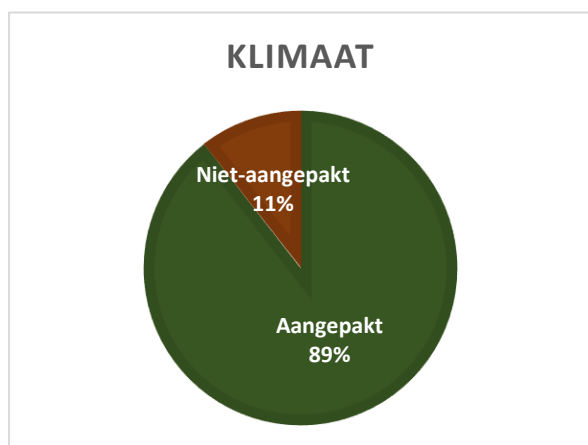
Specifieke maatregelen van de Conferentie: De maatregelen van de Conferentie die het meest gedekt zijn door de beleidsagenda van de EU, hebben betrekking op de groene transitie, landbouw, hernieuwbare energie en de circulaire economie. Niet minder dan 13 initiatieven zijn een reactie op de oproep van de burgers om de groene transitie te verwezenlijken en waar mogelijk te versnellen, met name door middel van investeringen in projecten op het gebied van hernieuwbare energie en energie-efficiëntie, met het oog op het verminderen van de externe afhankelijkheid (3.1 en 3.3). Nog eens 14 uitvoeringsinitiatieven hadden betrekking op de bescherming van waterbronnen en de bestrijding van rivier- en oceaانverontreiniging (2.7). 9 initiatieven hadden dan weer betrekking op de maatregel om het concept van de groene en de blauwe economie onder de aandacht te brengen, door doeltreffende klimaatvriendelijke landbouw en visserij te bevorderen en tegelijkertijd de productiviteit en de voedselzekerheid te waarborgen (1.1) en op strengere en geharmoniseerde productienormen binnen de EU, samen met een transparant etiketteringssysteem voor alle verkochte producten, met gebruikmaking van een digitaal productpaspoort (5.1).

Ter vergelijking: slechts 6 van de 57 maatregelen (11 %) zijn niet aangepakt. Dit is weinig in vergelijking met andere thema's. De lacunes houden verband met de invoering van verplichte CO2-filters (3.7) en de volledige uitfasering, na een overgangperiode, van subsidies voor fossiele brandstoffen (3.10), beperkingen op reclame voor producten die schadelijk zijn voor het milieu (5.12), een gemeenschappelijk EU-handvest inzake milieuvraagstukken (6.4), voedselproductie en biodiversiteit als onderdeel van het onderwijs (6.7) en bevordering van een plantaardig dieet (6.8).

Verdragswijziging: Eén maatregel in KLIMAAT vereist een wijziging van de Verdragen om volledig te kunnen worden uitgevoerd. Maatregel 6.6 suggereert onder meer te overwegen om van biodiversiteit een verplicht vak te maken op school. Hoewel deze oproep niet wordt aangepakt, komen andere delen van de maatregel inzake "bewustmaking" en "educatie over voedsel en biodiversiteit" tot op zekere hoogte aan bod in de Aanbeveling van de Raad inzake leren voor de groene transitie en duurzame ontwikkeling.

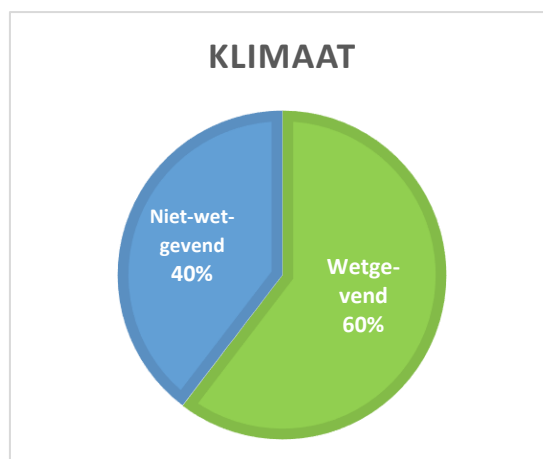
Maatregelen van de Conferentie die zijn aangepakt, resp. niet zijn aangepakt

51 van de 57 maatregelen aangepakt
6 van de 57 maatregelen niet aangepakt

Wetgevings- dan wel niet-wetgevingsinitiatieven

67 van de 111 initiatieven wetgevend
44 van de 111 initiatieven niet-wetgevend

VOLTOOIINGSPERCENTAGES UITVOERINGSINITIATIEVEN

2) GEZONDHEID

Algemene follow-up: De plenaire vergadering van de Conferentie keurde voor het thema GEZONDHEID 4 voorstellen goed, met 24 maatregelen. De voorstellen zijn gericht op de bevordering van gezonde voeding en een gezonde levensstijl, een versterking van de zorgstelsels, een ruimer begrip van gezondheid en gelijke toegang tot gezondheid voor iedereen, door de Europese gezondheidsunie verder op te bouwen en te benutten. Er wordt in het algemeen in opgeroepen tot meer Europa op het gebied van gezondheid, wat ook een oproep is tot meer gecoördineerde maatregelen in de hele EU om het hoofd te bieden aan de uitdagingen van de COVID-19-pandemie.

GEZONDHEID is een actief en relatief goed aangepakt thema, met 17 van de 24 maatregelen (71 %) die zijn aangepakt. Opgemerkt zij dat 16 van de 36 uitvoeringsinitiatieven (44 %) wetgevend zijn, gezien de beperkte bevoegdheden van de EU op dit gebied, en dat slechts 17 % van de procedures nog niet is afgerond. Zo hebben de Europese wetgevers gehoor gegeven aan de oproep in het kader van maatregel 10.3 tot "het versterken van de Europese gezondheidsunie door ten volle gebruik te maken van het huidige kader".

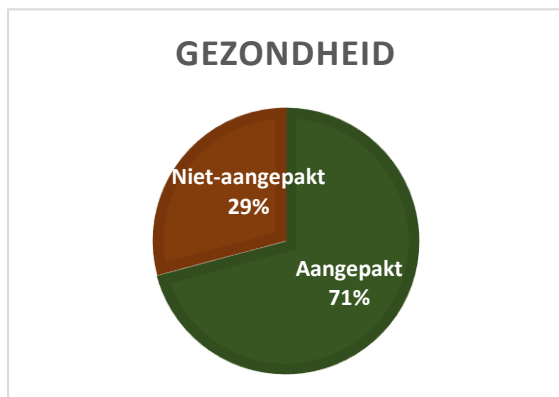
Specifieke maatregelen van de Conferentie: Maatregel 8.3 is met name een van de maatregelen in GEZONDHEID die het meest is aangepakt (10 keer). De eerste zin heeft tot doel: "Strategische autonomie op EU-niveau waarborgen om te voorkomen dat we afhankelijk worden van derde landen voor geneesmiddelen (met name werkzame bestanddelen) en medische hulpmiddelen (waaronder grondstoffen); er zou voornamelijk een lijst van essentiële en prioritaire, maar ook innovatieve geneesmiddelen en behandelingen (zoals biotechnologische oplossingen) op EU-niveau moeten worden opgesteld met behulp van bestaande Europese agentschappen en HERA, om de beschikbaarheid ervan voor de burgers te garanderen. De aanleg van gecoördineerde strategische voorraden in de hele EU overwegen. Artikel 4 VWEU aldus wijzigen dat gezondheid en gezondheidszorg behoren tot de gedeelde bevoegdheden van de EU en de EU-lidstaten, om op die manier de noodzakelijke gecoördineerde langetermijnmaatregelen op het niveau van de Unie mogelijk te maken." Dit deel wordt vaak aangepakt, maar niet de tweede zin, waarin wordt gevraagd gezondheid onder te brengen bij de gedeelde bevoegdheden – waarvoor een wijziging van de Verdragen vereist is.

Bijna een derde, namelijk 7 van de 24 maatregelen van de Conferentie (29 %) op het gebied van GEZONDHEID, is nog niet aangepakt, waaronder meer steun voor gezond voedsel in openbare instellingen (7.4), investeren in zorgstelsels (8.5), het opzetten van een EU-standaardprogramma voor gezondheidseducatie, met inbegrip van seksuele voorlichting (9.2) en de ontwikkeling van gratis eerstehulp cursussen voor alle burgers (9.3). Andere houden verband met de uitbreiding van het initiatief inzake de week van de gezondheid, te beginnen met het jaar van de geestelijke gezondheid (9.4) (hoewel de Commissie een nieuwe strategie inzake geestelijke gezondheid heeft goedgekeurd), het waarborgen van de betaalbaarheid van zorg, met name tandheelkundige zorg (10.5) en het aanmoedigen van gratis tandheelkundige zorg voor kinderen (10.7).

Verdragswijziging: Er zijn drie maatregelen van de Conferentie op het gebied van GEZONDHEID die een wijziging van de Verdragen vereisen om ze volledig te kunnen uitvoeren (8.3, 10.1 en 10.3). Hierin wordt gevraagd om gemeenschappelijke minimumnormen voor gezondheid en bijbehorende financiering (10.1) en om de opname van gezondheid en gezondheidszorg in de gedeelde bevoegdheden van de EU en de EU-lidstaten door een wijziging van artikel 4 VWEU (8.3, 10.3 tweede deel).

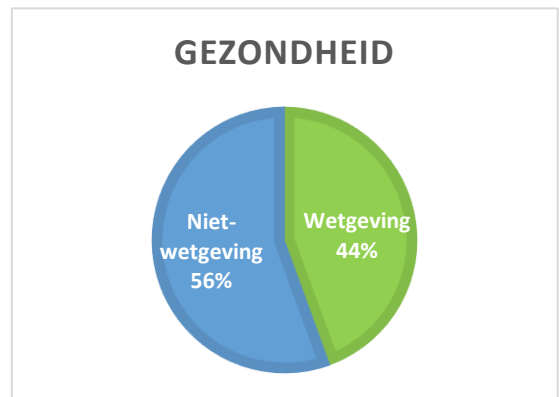
Maatregelen van de Conferentie die zijn aangepakt resp. niet zijn aangepakt

17 van de 24 maatregelen aangepakt
7 van de 24 maatregelen niet-aangepakt

Wetgevings- dan wel niet-wetgevingsinitiatieven

16 van de 36 initiatieven: wetgeving
20 van de 36 initiatieven: niet-wetgeving

VOLTOOIINGSPERCENTAGES UITVOERINGSINITIATIEVEN

3) ECONOMIE

“Een sterkere economie, sociale rechtvaardigheid en

Algemene follow-up: ECONOMIE is het thema met de meeste maatregelen van de Conferentie, namelijk 60, onderverdeeld in 6 voorstellen. De voorstellen zijn gericht op duurzame groei en innovatie, versterking van het concurrentievermogen van de EU en verdieping van de eengemaakte markt, alsook inclusieve arbeidsmarkten, een krachtiger sociaal beleid (met name via de uitvoering van de Europese sociale pijler) en de demografische transitie. Een laatste deel is gewijd aan het beleid op het gebied van fiscaliteit en belastingen.

ECONOMIE heeft een hoog follow-uppercentage, nl. 92 %, met ongeveer 153 uitvoeringsinitiatieven, en 55 maatregelen die zijn aangepakt.

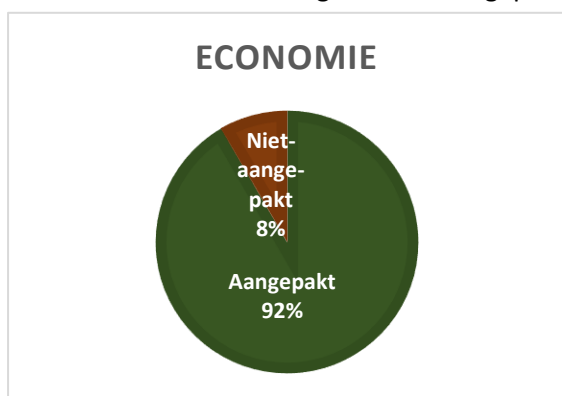
Specifieke maatregelen van de Conferentie: Het is niet verrassend dat dit deel een aantal van de maatregelen van de Conferentie omvat die het meest zijn aangepakt; hieruit blijkt dat er een zekere overlapping is van de bezorgdheid van de burgers en de beleidsrespons van de EU op de Russische invasie van Oekraïne en de daarmee verband houdende problemen op het gebied van levering en veiligheid. Het gaat bijvoorbeeld om diverse maatregelen om de afhankelijkheid van de EU van buitenlandse actoren in economisch strategische sectoren te verminderen (17.1, 17.3 en 17.7), met name op het gebied van energie (11.7, 18.2). De maatregel van de Conferentie die het vaakst is aangepakt, is 11.1, over het bevorderen van groenere productieprocessen door negatieve en positieve stimulansen te bieden en de lokale productie en consumptie te verhogen. Deze komt terug in 26 verschillende uitvoeringsinitiatieven. Maatregel 12.12 inzake het aanpakken van de voorzieningszekerheid, met name door de input te diversifiëren en de productie van belangrijke goederen, zoals gezondheid, voedsel, energie, defensie en vervoer, in Europa te verhogen, komt tot uiting in 21 initiatieven.

In het thema ECONOMIE zijn slechts enkele maatregelen niet aangepakt. Het gaat onder meer om een verplichte EU-concurrentievermogenstest (12.21) en, in het kader van een krachtiger sociaal beleid, enkele abstracte oproepen om geen afbreuk te doen aan de welzijnsrechten (14.2), het verlenen van toegang tot medische diensten aan alle personen jonger dan 16 jaar in de hele EU (14.4) en gedeelde kosten voor huisvesting (14.5).

Verdragwijziging: In het thema ECONOMIE moeten voor 7 maatregelen de Verdragen worden gewijzigd om ze volledig te kunnen uitvoeren. Dit is het geval voor maatregel 12.21 betreffende verplichte concurrentievermogenstests en de oprichting van een orgaan voor het concurrentievermogen en maatregel 14.4 inzake het verlenen van toegang tot medische diensten in de hele EU aan alle personen jonger dan 16 jaar, indien deze diensten niet beschikbaar zijn in de nationale context. Van andere maatregelen zijn alleen de delen aangepakt die geen wijziging van de Verdragen vereisen, bijvoorbeeld maatregel 13.5 betreffende de toevoeging van een protocol inzake sociale vooruitgang aan de Verdragen of maatregel 15.8 betreffende het waarborgen van passende sociale en gezondheidszorg voor ouderen, die onder de bevoegdheid van de lidstaten blijven vallen.

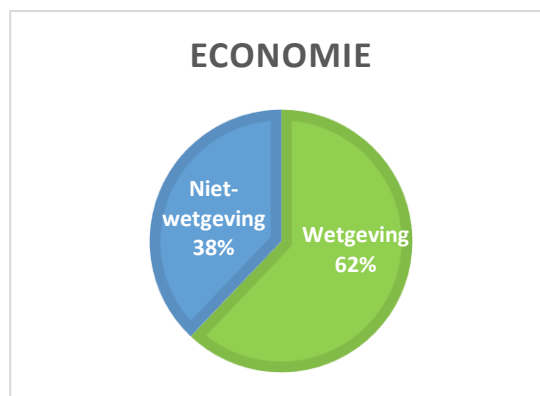
Maatregelen van de Conferentie die zijn aangepakt, resp. et niet zijn aangepakt

55 van de 60 maatregelen aangepakt
5 van de 60 maatregelen niet aangepakt

Wetgevings- dan wel niet-wetgevingsinitiatieven

95 van de 153 initiatieven: wetgeving
58 van de 153 initiatieven: niet-wetgeving

VOLTOOIINGSPERCENTAGE UITVOERINGSINITIATIEVEN

4) DE EU IN DE WERELD

Algemene follow-up: Het thema DE EU IN DE WERELD telt in totaal **48 maatregelen, verdeeld in 8 voorstellen**. Deze hebben betrekking op een breed scala aan kwesties in verband met buitenlandse zaken, internationale handel en veiligheid en defensie. Op het gebied van buitenlandse zaken wordt de afhankelijkheid van derde landen aangepakt en worden wijzigingen in de besluitvorming van de EU voorgesteld, zoals stemming met gekwalificeerde meerderheid en versterking van de rol van de hoge vertegenwoordiger. Op het gebied van defensie en veiligheid wordt in de voorstellen gewezen op het bevorderen van dialoog en het waarborgen van vrede, met bijvoorbeeld een EU-strijdmacht die inzetbaar is voor zelfverdediging en ter voorkoming van militaire actie. Wat handel betreft, wordt voorgesteld de toeleveringsketens te diversifiëren om de autonomie van Europa in belangrijke sectoren te versterken, en in handelsovereenkomsten strenge ethische en milieunormen vast te stellen.

Ongeveer de helft van de uitvoeringsinitiatieven op dit gebied is wetgevend. Dit kan als een hoog percentage worden beschouwd voor buitenlandse zaken en kan worden verklaard door het feit dat onder dit thema een groot aantal initiatieven valt op het gebied van digitalisering, energie en klimaatverandering. Sommige procedures waren ten tijde van het opstellen van dit verslag nog niet afgerond: **21 % van de initiatieven was nog in uitvoering**. De niet-wetgevende helft van de initiatieven bestaat voornamelijk uit gezamenlijke mededelingen, waarin specifieke overkoepelende sectorale strategieën worden uiteengezet.

Specifieke maatregelen van de Conferentie: Met **75 % van de maatregelen van het thema die is aangepakt**, is het thema DE EU IN DE WERELD een van de thema's van de Conferentie die het meest is aangepakt. In de maatregelen die zijn aangepakt worden vooral verbeteringen voorgesteld op het gebied van energieafhankelijkheid, voorzieningszekerheid, koppeling van de buitenlandse handel aan milieu- en ethische kwesties, en algemeen handelsbeleid. De maatregelen die niet zijn aangepakt vallen meestal onder de categorie veranderingen in de besluitvorming (gekwalificeerde meerderheid op het gebied van buitenlands beleid en hoge vertegenwoordiger), banden met burgers (transparantie, participatie) en onderwijs.

Een aantal **maatregelen dat niet is aangepakt** is abstract van aard, zoals *“het verlenen van volledige steun (...) aan burgers die ervoor kiezen zich aan te sluiten bij maatschappelijke organisaties”* (22.3), wat het verband met initiatieven ingewikkelder maakt. Voor andere maatregelen, zoals *“ratificatie van recentelijk gesloten handelsovereenkomsten”* (21.5), is follow-up geen zaak voor de EU, maar voor de lidstaten.

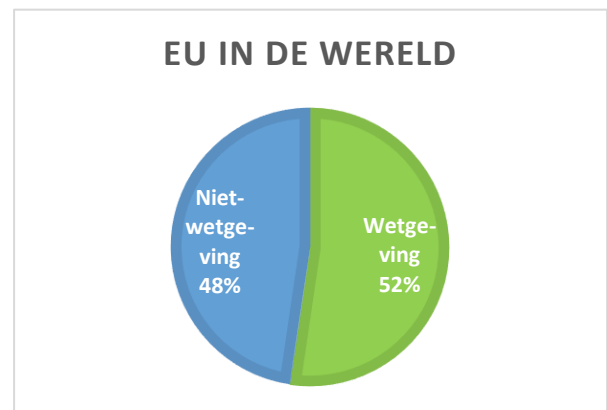
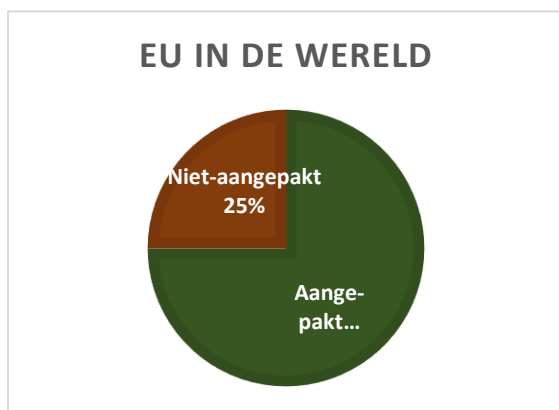
Verdragswijziging: Twee maatregelen vereisen een wijziging van de Verdragen, namelijk de vaststelling van GBVB-besluiten bij gekwalificeerde meerderheid (21.1) en een grotere rol voor de hoge vertegenwoordiger (21.3). Deze twee maatregelen zijn duidelijk nog niet aangepakt.

Maatregelen van de Conferentie die zijn aangepakt, resp. niet zijn aangepakt

36 van de 48 maatregelen aangepakt
12 van de 48 maatregelen niet aangepakt

Wetgevings- dan wel niet-wetgevingsinitiatieven

45 van de 86 initiatieven: wetgeving
41 van de 86 initiatieven: niet-wetgeving

5) WAARDEN

("Waarden en rechten, de rechtsstaat, veiligheid")

Algemene follow-up: Het thema WAARDEN omvat een zeer gevarieerd scala aan voorstellen, 6 in totaal, met 24 maatregelen. Deze hebben betrekking op de rechtsstaat, de democratische waarden en de Europese identiteit, gegevensbescherming, media, nepnieuws en cyberbeveiliging, bestrijding van discriminatie, gelijkheid en levenskwaliteit, en dierenrechten en landbouw.

Wetgeving speelt een belangrijke rol op dit gebied: 19 van de 31 maatregelen zijn van wetgevende aard (61 %) en de overige 12 zijn van niet-wetgevende aard (39 %). Bovendien is 71 % van de wetgevingsmaatregelen afgerond, terwijl 29 % wacht op verdere vooruitgang.

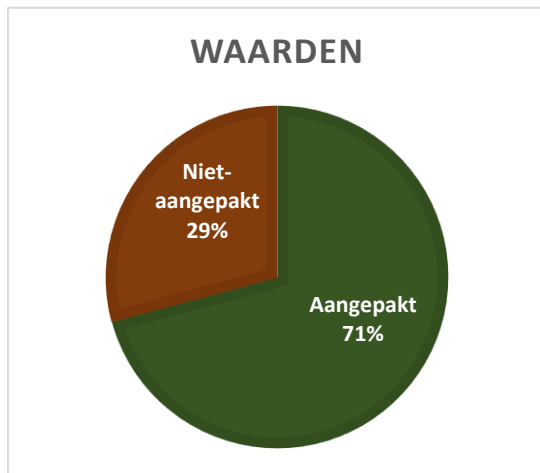
Specifieke maatregelen van de Conferentie: Diverse maatregelen zijn niet aangepakt, wat wijst op belangrijke onderwerpen die voor de burgers meer aandacht moeten krijgen. Het gaat onder meer om het versterken van de uitvoering van de waarden van de EU en het Handvest van de grondrechten van de EU (25.1, 25.3, 25.4), wetgeving inzake gegevensbescherming, met bijzondere aandacht voor minderjarigen (26.3, 26.4), de oprichting van een EU-orgaan voor desinformatie en factchecking (27.3) en de vaststelling van financiële sancties voor milieudelicten (30.2).

Verdragswijziging: Een wijziging van de Verdragen zou nodig zijn voor de volledige uitvoering van drie maatregelen (25.4, 27.4; 29.5). Twee hiervan (27.4, 29.5) zijn aangemerkt als slechts gedeeltelijk aangepakt. Zij vereisen het verplicht stellen van beleidsmaatregelen en normen inzake het bevorderen van de mediageletterdheid en het bewustzijn van burgers over desinformatie en onbedoelde verspreiding van nepnieuws, onder meer door middel van verplichte opleidingen op school. De tweede maatregel heeft betrekking op het waarborgen van de oprichting en bevordering van betaalbare kleuterscholen, zowel in de openbare als in de particuliere sector, evenals gratis kinderopvang voor wie die nodig heeft.

Niet-aangepakte maatregel 25.4 is gericht op het versterken van de rechtsstaat, met de stelling: "Alle noodzakelijke juridische instrumenten, met inbegrip van Verdragswijzigingen, moeten worden overwogen om schendingen van de rechtsstaat te bestraffen".

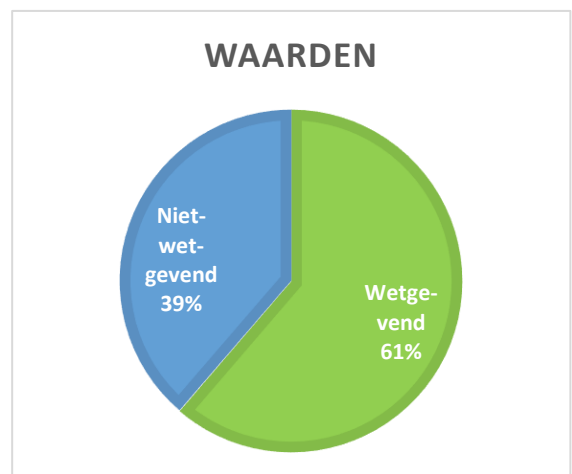
Maatregelen van de Conferentie die zijn aangepakt, resp. niet zijn aangepakt

17 van de 24 maatregelen aangepakt
7 van de 24 maatregelen niet aangepakt

Wetgevings- dan wel niet-wetgevingsinitiatieven

19 van de 31 initiatieven: wetgevend
12 van de 31 initiatieven: niet-wetgevend

VOLTOOIINGSPERCENTAGE UITVOERINGSINITIATIEVEN

6) DIGITALE ACTIVITEITEN ("Digitale transformatie")

Algemene follow-up: Wat DIGITALE ACTIVITEITEN betreft, heeft de plenaire vergadering van de Conferentie 5 voorstellen goedgekeurd, met in totaal 40 maatregelen. De voorstellen zijn gericht op het bieden van toegang tot digitale infrastructuur en de vaardigheden voor een succesvolle digitale transformatie. De digitale samenleving moet ook veilig en betrouwbaar zijn en een hoog niveau van gegevensbescherming waarborgen. Voorts wordt nadruk gelegd op digitale innovatie en op de wijze waarop deze de sociale en duurzame economie kan helpen versterken.

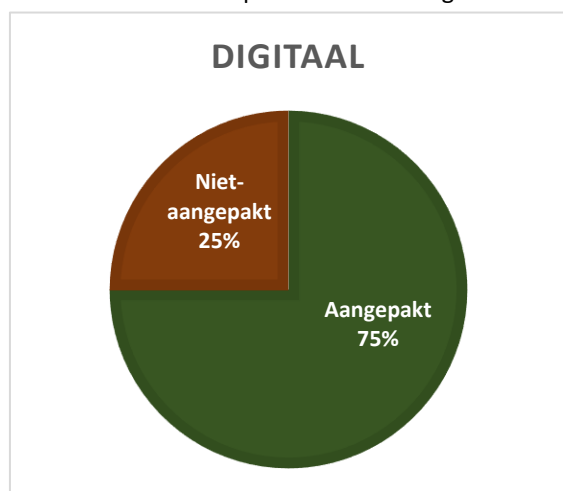
De maatregelen van de Conferentie worden aangepakt in 66 uitvoeringsinitiatieven, waarvan 62 % wetgevingsinitiatieven. Het voltooiingspercentage is zeer hoog: 85 % van de initiatieven is afgerond en diverse dossiers van de resterende 15 % zijn dat bijna.

Specifieke maatregelen van de Conferentie: Met ongeveer 75 % van de maatregelen op dit gebied dat is afgerond, komt DIGITALE ACTIVITEITEN overeen met het gemiddelde van de Conferentie. Maatregel 31.1, betreffende investeringen in hoogwaardige infrastructuur, en maatregel 35.7, betreffende de bouw van infrastructuur op basis van Europese waarden, behoren tot de maatregelen die het meest zijn aangepakt. De nadruk ligt niet alleen op het verbeteren van de digitale infrastructuur, maar er wordt voor gepleit om rekening te houden met de Europese waarden en eventuele onderliggende risico's, bijvoorbeeld in het onderwijs of in de werkomgeving. Over het algemeen is de trend om te streven naar een goed gereguleerde, inclusieve digitale omgeving die toch open, concurrerend en innovatief blijft.

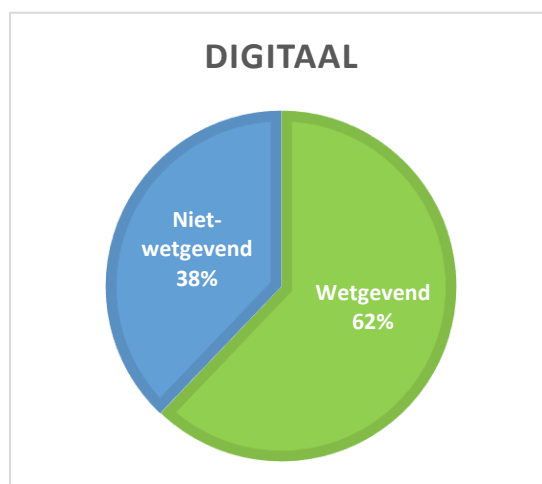
10 maatregelen zijn nog niet aangepakt (32.6; 33.6; 34.4, 34.5, 34.6, 34.8; 35.2, 35.4, 35.5, 35.11). Daarin worden relatief specifieke acties voorgesteld voor de ontwikkeling en ondersteuning van digitale platforms, bijkomende initiatieven op het gebied van gegevensbescherming en andere digitaliseringsinspanningen. Hoewel deze maatregelen niet worden aangepakt, mogelijk vanwege hun specifieke of juist abstracte aard, lijken de beleidsterreinen in het algemeen wel te worden aangepakt, in sommige gevallen in verband met andere, soortgelijke maatregelen van de Conferentie.

Verdragswijziging: Twee maatregelen vereisen een wijziging van de Verdragen om volledig te kunnen worden uitgevoerd (32.1, 32.2). In beide wordt een vorm van harmonisatie van de leerplannen en het onderwijs van vaardigheden aanbevolen, waarvoor een wijziging van de Verdragen nodig is. Andere elementen – waarvoor geen wijziging van de Verdragen nodig is – zijn aangepakt in de bovengenoemde initiatieven.

Aangepakt, resp. niet-aangepakt
30 van de 40 procedures afgerond
– 10 van de 40 procedures niet afgerond

Wetgevend en niet-wetgevend
41 van de 66 initiatieven wetgevend
– 25 van de 66 initiatieven niet-wetgevend

7) DEMOCRATIE ("Europese democratie")

Algemene follow-up: De plenaire vergadering van de Conferentie heeft **5 voorstellen op het gebied van DEMOCRATIE goedgekeurd, met in totaal 33 maatregelen**. Deze hebben betrekking op vier hoofddoelstellingen: het verbeteren van de voorlichting van de burger, participatie en betrokkenheid van jongeren; versterking van de Europese identiteit en toegankelijkheid van de Europese instellingen; bevordering van democratie, verkiezingsprocessen en subsidiariteit, en hervorming van de besluitvormingsmechanismen van de EU.

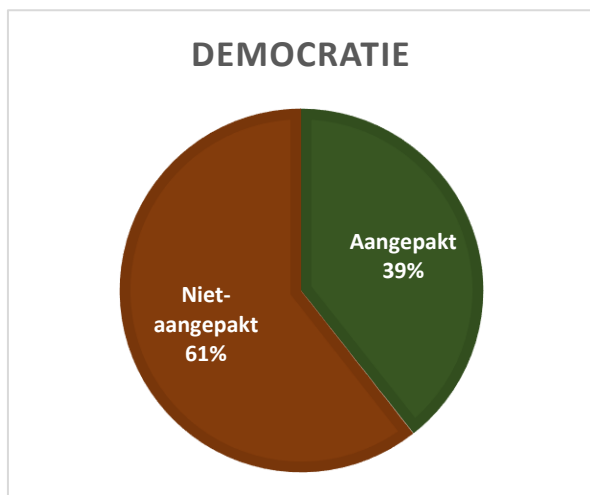
Van de 33 maatregelen van de Conferentie zijn er 13 aangepakt (39 %). 20 maatregelen zijn nog niet aangepakt (61 %). Dit maakt van DEMOCRATIE het thema van de Conferentie dat het minst is aangepakt. Van de 16 betrokken uitvoeringsinitiatieven is 63 % niet-wetgevend en 37 % wetgevend. Tegelijk vertonen de ondernomen initiatieven, weinig talrijk als ze zijn, wel een hoog voltooiingspercentage: 13 initiatieven zijn afgerond (81 %) en er zijn er nog slechts drie die niet afgerond zijn.

Specifieke maatregelen van de Conferentie: Sommige maatregelen die niet aangepakt zijn, hebben betrekking op onderwerpen die verband houden met transparantie, zoals de betrokkenheid van burgers via onlineplatforms, meer transparantie, en standaardisering van het onderwijs in de lidstaten. Een andere reeks maatregelen die niet aangepakt is, is erop gericht een grotere participatie mogelijk te maken via permanente burgerversamelingen, de betrokkenheid van jongeren en de rol van het maatschappelijk middenveld in de besluitvorming te versterken, referenda in de hele EU in te voeren en de EU-instellingen te hernoemen om ze toegankelijker te maken voor de burgers. Nog een andere reeks maatregelen is gericht op de Europese politieke structuren, waaronder het versterken van de Europese identiteit en besluitvormingscapaciteit, het initiëren van besprekingen over een Europese grondwet en het aanpakken van problemen op het gebied van subsidiariteit.

Verdragwijziging: In totaal zijn **10 maatregelen in het thema DEMOCRATIE aangemerkt als maatregelen waarvoor wijzigingen van de Verdragen nodig zijn om ze volledig te kunnen uitvoeren:** 37.1, 37.6, 38.2, 38.4, 39.1, 39.3, 39.6, 39.7, 40.2 en 40.3. Dit is een duidelijke lacune in de follow-up van de Conferentie; de meeste maatregelen in dit thema die niet aangepakt zijn, vereisen een wijziging van de Verdragen. Sommige maatregelen vragen om meer rechten voor het Europees Parlement, waaronder het initiatiefrecht, het recht om te beslissen over de begroting van de EU en het recht om een referendum te houden in de hele EU. Andere maatregelen omvatten de rechtstreekse verkiezing van de voorzitter van de Commissie door de burgers of via een lijsttrekkerssysteem, en het overschakelen van een algemene regel van eenparigheid van stemmen naar besluitvorming met gekwalificeerde meerderheid. **Voorstel 39 valt op** doordat geen van de zeven bijbehorende maatregelen inzake besluitvorming in de EU-instellingen is aangepakt.

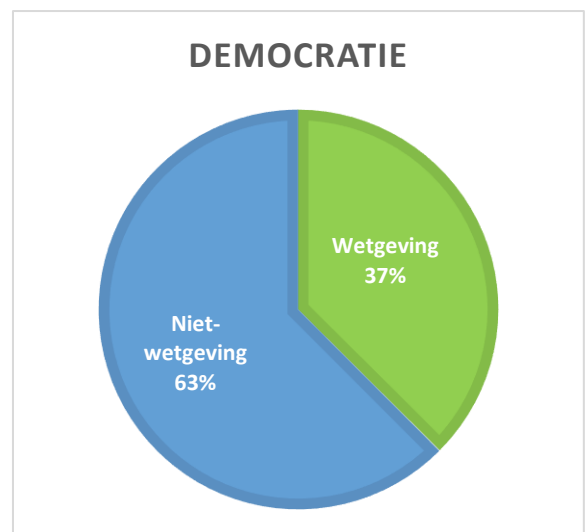
Maatregelen van de Conferentie die zijn aangepakt, resp. niet zijn aangepakt

13 van de 33 maatregelen aangepakt
20 van de 33 maatregelen niet-aangepakt

Wetgevings- dan wel niet-wetgevingsinitiatieven

6 van de 16 initiatieven: wetgeving
10 van de 16 initiatieven: niet-wetgeving

VOLTOOIINGSPERCENTAGE UITVOERINGSINITIATIEVEN

8) MIGRATIE

Algemene follow-up: Voor MIGRATIE heeft de plenaire vergadering van de Conferentie 5 voorstellen goedgekeurd, met in totaal 16 maatregelen. Deze hebben betrekking op drie belangrijke gebieden: legale migratie, irreguliere migratie, en asiel en integratie. Ondanks (of wellicht vanwege) het feit dat migratie de afgelopen jaren een van de meest controversiële beleidsterreinen van de Unie is gebleken, is het resultaat van de Conferentie gericht op een ambitieuze gezamenlijke Europese agenda ter zake.

11 van de 16 maatregelen van de Conferentie (69 %) kregen een follow-up door middel van specifieke uitvoeringsinitiatieven, waardoor MIGRATIE op twee na het thema is dat het minst is aangepakt, na DEMOCRATIE en ONDERWIJS. 17 van de 23 uitvoeringsinitiatieven zijn afgerond (74 %), terwijl de resterende 6 initiatieven (26 %) nog in behandeling zijn.

Specifieke maatregelen van de Conferentie: Een aantal initiatieven is zeer recentelijk, in mei 2024, aangenomen als integrerend onderdeel van het nieuwe migratie- en asielpact van 2020. De nieuwe verordeningen inzake asiel en inzake migratiebeheer en asielprocedures, samen met de richtlijn opvangvoorzieningen, hebben betrekking op een groot aantal conferentiemaatregelen.

5 maatregelen (31 %) zijn nog niet aangepakt. De lacunes hebben vooral betrekking op de volgende kwesties: de convergentie van de arbeidsvoorwaarden (41.4), het verstrekken van betere informatie over migratie aan EU-burgers (41.5), de toewijzing van extra middelen aan het Asielagentschap van de Europese Unie (44.5), het opzetten van opleidingsprogramma's voor vluchtelingen door de lidstaten (45.1) en het vergemakkelijken van de toegang tot de arbeidsmarkt voor asielzoekers met relevante kwalificaties (45.2).

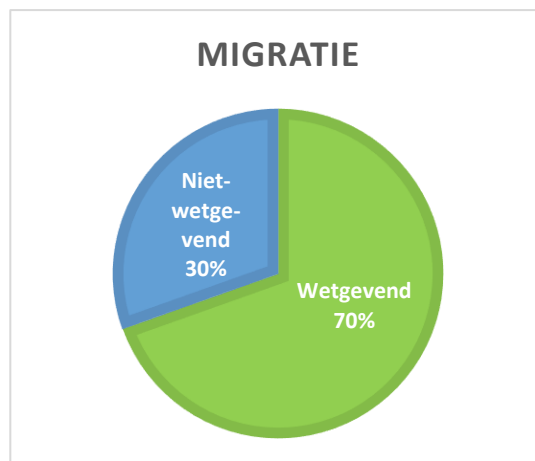
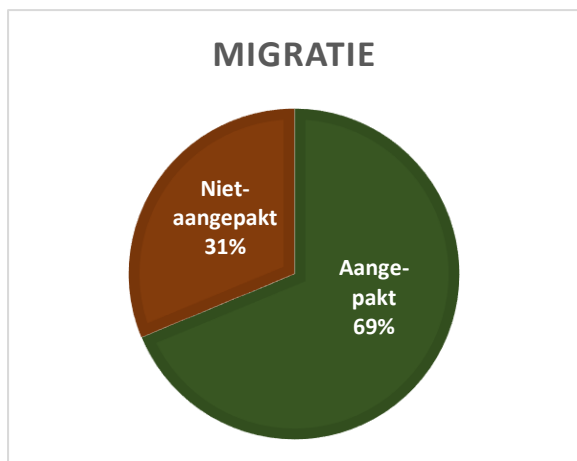
Verdragswijziging: Voor geen van de maatregelen in het thema MIGRATIE is een wijziging van de Verdragen vereist.

Maatregelen van de Conferentie die zijn aangepakt resp. niet zijn aangepakt

11 van de 16 maatregelen aangepakt
5 van de 16 maatregelen niet-aangepakt

Wetgevings- dan wel niet-wetgevingsinitiatieven

16 van de 23 initiatieven wetgevend
7 van de 23 initiatieven niet-wetgevend

VOLTOOIINGSPERCENTAGE UITVOERINGSINITIATIEVEN

9) ONDERWIJS ("Onderwijs, cultuur, jeugdzaken en sport")

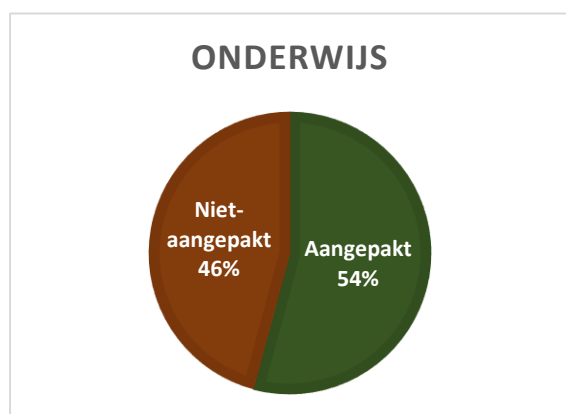
Algemene follow-up: ONDERWIJS omvat 4 voorstellen, met 24 maatregelen: Het is het thema met de laagste follow-up. Er werden slechts 25 procedures geïnitieerd, en vele maatregelen zijn niet aangepakt, vaak binnen dezelfde drie voorstellen (Europese jongerenvraagstukken; Cultuur en uitwisselingen, Sport). **Als voor een voorstel van het thema ONDERWIJS actie wordt ondernomen, is het initiatief meestal niet-wetgevend (84 %).** ONDERWIJS heeft wel, wellicht als gevolg van het kleinere aantal wetgevingsprocedures, een zeer hoog voltooiingspercentage, nl. 92 %.

Specifieke maatregelen van de Conferentie: Maatregel 46.2 valt op. Hij is vaak aangepakt, en is erop gericht om tegen 2025 een inclusieve Europese onderwijsruimte tot stand te brengen waarin alle burgers gelijke toegang hebben tot hoogwaardig onderwijs. Er wordt in gefocust op componenten voor formeel onderwijs en een leven lang leren (bv. burgerschapsvorming, EU-waarden en -geschiedenis; digitale vaardigheden, STEAM, ondernemerschap en onderzoek; kritisch denken en media-bewustzijn, zachte vaardigheden en bestrijding van pesten en racisme; ecologische duurzaamheid en gezondheid, en een verplicht vak over biodiversiteit). Diverse aspecten zijn ten uitvoer gelegd door middel van niet-bindende strategieën en praktische instrumenten, zoals het pakket mobiliteit van talent, aanbevelingen inzake digitaal onderwijs, Europese samenwerking op het gebied van hoger onderwijs en leren voor ecologische duurzaamheid, de oprichting van het portaal voor de Europese onderwijsruimte, een deskundigengroep inzake welzijn op school en het Europees Jaar van de vaardigheden 2023.

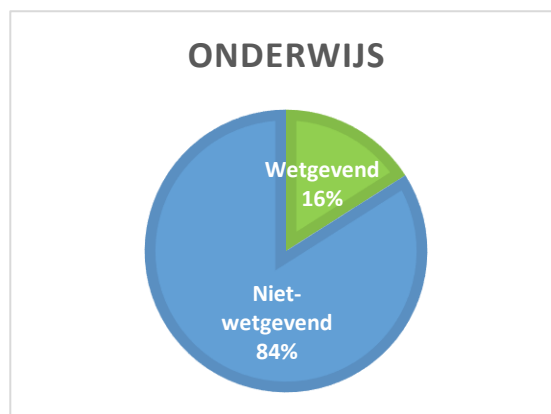
Dit staat in contrast met **11 maatregelen van de Conferentie die niet zijn aangepakt.** Zij hebben betrekking op drie van de in totaal vier voorstellen. Ten eerste de maatregelen op het gebied van **Jongerenkwesities** (stemrecht op 16 jaar voor de Europese verkiezingen (47.2), werkbezoeken voor middelbare scholieren (47.3), financiering van de versterkte Europese jongerengarantie (47.4) en levensstandaard voor jongeren, met inbegrip van toegang tot een sociaal vangnet en huisvesting (47.6). Ten tweede de maatregelen op het gebied van **Cultuur en uitwisselingen**: bevorderen van meertaligheid, met inbegrip van verplichte tweede taalcursussen (48.2), 9 mei als gemeenschappelijke Europese feestdag (48.3) en bescherming van professionals in de culturele sector op EU-niveau (48.5). Ten derde waren maatregelen ter bevordering van **sport** als Europees beleidsinstrument voor waarden, cultuur en onderwijs een echt aandachtspunt voor de burgers, maar ook deze maatregelen zijn niet uitgevoerd. Het gaat hierbij om de nadruk op waarden via sportbeoefening in het onderwijs (49.1), de opname van sportactiviteiten in uitwisselingsprogramma's op EU-niveau (49.3), de verbetering van lokale en traditionele sport (49.4) en het verlenen van zichtbaarheid aan de Europese identiteit tijdens sportevenementen enz. (49.5).

Verdragswijziging: Voor 3 maatregelen is mogelijk een wijziging van de Verdragen nodig. In maatregelen 46.1, 48.2 en 48.3 wordt gevraagd om gedeelde bevoegdheden op het gebied van onderwijs, een aantal verschillende minimumnormen voor onderwijs in de hele EU en een Dag van Europa op 9 mei – geen van deze maatregelen is aangepakt. Daarnaast zijn er veel elementen in andere thema's die betrekking hebben op het opzetten van gezamenlijke onderwijsprogramma's, bijvoorbeeld op het gebied van biodiversiteit – hiervoor is ook een wijziging van de Verdragen nodig.

Maatregelen van de Conferentie die zijn aangepakt, resp. niet zijn aangepakt
13 van de 24 maatregelen aangepakt
11 van de 24 maatregelen niet-aangepakt

Wetgevings- dan wel niet-wetgevingsinitiatieven
4 van de 25 initiatieven wetgevend
21 van de 25 initiatieven niet-wetgevend

VOLTOOIINGSPERCENTAGE UITVOERINGSINITIATIEVEN

